

Betreft

Samenwerking rond semantische standaarden NEN en BIM loket

Datum

6 mei 2020

Kenmerk

Elisabeth Klören / Dik Spekkink

Samenwerking NEN en BIM Loket

1. Inleiding

De semantische standaarden COINS en CB-NL die het BIM loket beheert, hebben sterke relaties met ten minste de volgende (concept-)normen en technische afspraken van NEN:

- NEN-2660 "Modelleringsregels voor informatie in de gebouwde omgeving";
- NTA 8035 "Semantische Gegevensmodellering en -Integratie in de Gebouwde Omgeving"
- NEN-3610 "Basismodel voor informatiemodellen".

Daarnaast is NEN de organisatie die BIM-standaarden die bij BIM Loket in beheer zijn, op internationaal niveau kan inbrengen bij ISO en op Europees niveau bij CEN. Dit is ruim tien jaar geleden gebeurd met VISI, wat heeft geleid tot de ISO 29481 Building information models — Information delivery manual, delen 1 en 2. Beide normdelen zijn in 2017 via de CEN/TC 442 geaccepteerd als Europese normen. Voor COINS en NTA 8035 geldt, dat beide internationaal zijn ingebracht via de NEN-commissie 381184 "Informatie-integratie en interoperabiliteit. Zie Bijlage 1 voor meer details.

De normen en afspraken van NEN hebben inhoudelijke gevolgen voor de standaarden van BIM loket. Hieruit ontstaat de noodzaak om organisatorische afspraken te maken om te borgen dat de beheerorganisaties van de open standaarden van BIM loket voldoende kans krijgen om beslissingen te beïnvloeden.

2. Organisatorisch uitgangspunt

De standaarden van BIM loket zijn open en worden collectief beheerd volgens de BOMOS-richtlijnen van het Forum Standaardisatie ¹. Als deze standaarden daarnaast moeten voldoen aan NEN-normen, moeten de beheerorganisaties van de open BIM standaarden (zie Bijlage 2) invloed kunnen uitoefenen op, c.q. mee kunnen beslissen over de ontwikkeling van en wijzigingen in die normen. Tot nu toe is er alleen kruisbestuiving geweest doordat experts – op persoonlijke titel – bij zowel BIM loket als NEN aan tafel zitten. Daarmee ontstaat nog geen organisatorisch verband waarbij besluiten vanuit NEN werkgroepen die gevolg hebben voor BIM standaarden, transparant tot stand komen en worden gedragen door de beheerorganisaties van de standaarden bij BIM loket.

Concrete voorstellen:

1. Twee keer per jaar vindt regulier overleg plaats tussen BIM Loket - directeur en programmamanager (inter)nationale aansluiting en NEN - de clustermanager ICT standaardisatie en secretarissen van voor BIM Loket relevante NEN-commissies (NB: dit loopt al in een goede sfeer).
2. Wanneer een te ontwikkelen of te wijzigen NEN-norm potentiële gevolgen heeft voor één of meer standaarden van het BIM Loket, participeren vertegenwoordigers van de Expertcommissie(s) van die standaarden in de ontwikkeling van de betreffende norm. Deze experts krijgen daartoe formeel

---

¹ BOMOS staat voor Beheer- en Ontwikkelmodel Open Standaarden. Het voldoen aan de BOMOS-richtlijnen is voorwaarde voor plaatsing van een standaard op de lijst "Pas toe of leg uit".

opdracht van de Beheercommissie(s). De experts zijn verantwoordelijk voor tijdige terugkoppelingen van de normontwikkeling naar de Beheercommissie(s), zodat deze tijdig worden geïnformeerd over de mogelijke gevolgen voor de BIM standaard(en) en – via de experts – inbreng kunnen leveren.

De Beheercommissie heeft binnen de reguliere procedures van NEN tenslotte de gelegenheid commentaar te leveren op de “groene versie” van een norm voordat deze definitief wordt gepubliceerd. De betreffende normcommissie moet alle commentaren in serieuze overweging nemen. Via deze werkwijze kan BIM Locket zich publiekelijk committeren aan de NEN-norm en ontstaat bredere consensus voor de toepassing.

3. In het geval van een norm die wordt ingebracht bij ISO of CEN, met potentiële gevolgen voor standaarden van het BIM Locket, participeert minstens één vertegenwoordiger van BIM loket – via de normcommissie 381184 - in de betreffende internationale normcommissie of werkgroep. Deze vertegenwoordiger informeert ook weer tijdig de Beheercommissie(s). De Beheercommissies krijgen bij elke stap in het traject de gelegenheid te participeren in formele internationale reviews en stemmingen; de programmamanager (inter)nationale aansluiting van BIM Locket dient dit te signaleren en te organiseren in samenwerking met de betreffende productmanager(s).

3. Publicatie van (concept-)NEN-normen die relevant zijn voor standaarden van BIM Locket

Naast afspraken over organisatorische samenhang is duidelijkheid gewenst over eigenaarschap van de documenten en datamodellen. BIM loket publiceert in principe alle stukken openbaar. Met conceptversies van NEN-normen waarbij experts van BIM loket zijn betrokken, ligt dat iets genuanceerder. Deze kunnen selectief worden gedeeld met geïnteresseerden uit de achterban van BIM Locket.

Voor de NTA-8035 geldt, dat deze onderdeel kan worden van een standaard van BIM loket, bijvoorbeeld door deze te adopteren als onderlegger voor het opstellen van Objecttypebibliotheken of andere datamodellen die aansluiten op de standaarden van het BIM loket. Daarmee is de wens ontstaan de NTA-8035 vrij van rechten te publiceren op de website van het BIM Locket. Met NEN worden hiertoe afspraken gemaakt over de afkoop van auteursrechten.

Bijlage 1: Toelichting op de samenhang van de standaarden

De semantische standaarden COINS en CB-NL die het BIM loket beheert, hebben sterke relaties met ten minste de volgende (concept-)normen en technische afspraken van NEN:

- NEN-2660 "Modelleringsregels voor informatie in de gebouwde omgeving";
- NTA 3085 "Semantische Gegevensmodellering en -Integratie in de Gebouwde Omgeving"
- NEN-3610 "Basismodel voor informatiemodellen".

Daarnaast is NEN de organisatie die BIM-standaarden die bij BIM Locket in beheer zijn, op internationaal niveau kan inbrengen bij ISO en op Europees niveau bij CEN. Dit gebeurt via de NEN-commissie 381184 "Informatie-integratie en interoperabiliteit", die voornamelijk fungeert als NL spiegelcommissie van ISO- en CEN commissies die actief zijn op het gebied van digitalisering van de bouw- en infrasector. Bij ISO is dat de ISO/TC59/SC13, de "International House of BIM" en bij CEN is dat de CEN/TC442 "Building Information Modelling". BIM Locket heeft drie 'zetels' in de NEN spiegelcommissie en participeert via deze commissie actief in enkele werkgroepen van de genoemde ISO- en CEN-commissies. De volgende standaarden zijn via de NL spiegelcommissie als "New Work Items" ingebracht bij ISO en CEN:

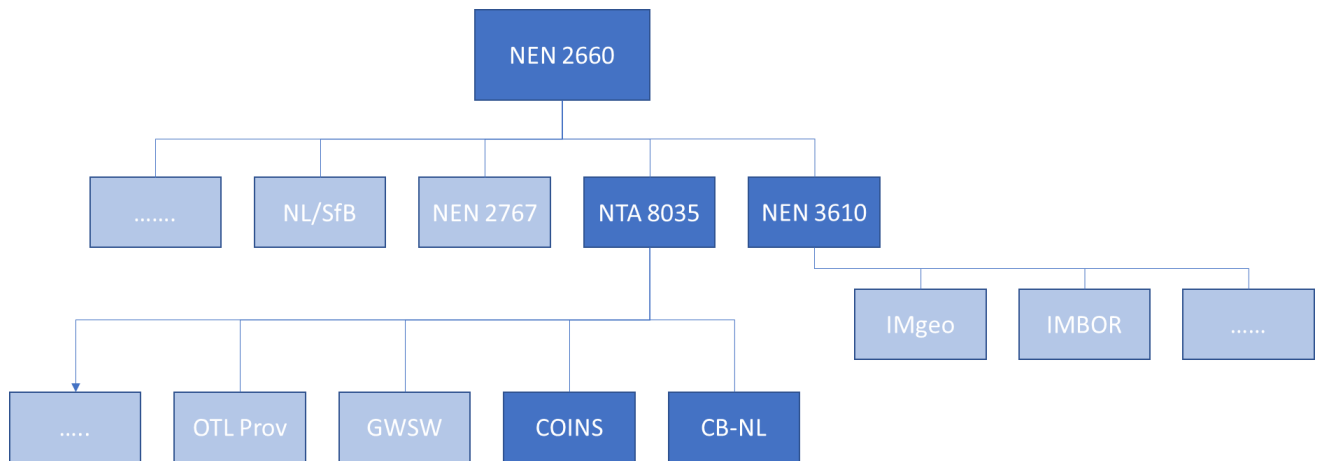
- COINS 2.0, als basis voor EN ISO-normen 21597-1 en -2 "Information Container for Data Delivery" (ICDD);
- NTA 8035, als basis voor EN-norm "Semantic Modelling and Linking Standard" (SMLS).

De ICDD-norm is in de fase van afronding, met substantiële Nederlandse inbreng. Publicatie wordt in 2020 verwacht. De SMLS heeft in de CEN/TC442/WG3 inmiddels de status van 'New Work Item'. Een internationale *editorial board* werkt onder leiding van Benno Koehorst en Michel Böhms aan een eerste "*Committee Draft*" die naar verwachting in het najaar van 2020 zal worden gepubliceerd voor commentaar. Al veel eerder is de VISI-standaard ingebracht bij ISO; dit heeft geleid tot publicatie van de internationale normen ISO 29481 Building information models — Information delivery manual, delen 1 en 2. Beide normdelen zijn inmiddels ook via de CEN/TC 442 geaccepteerd als Europese normen.

De bovengenoemde normen en standaarden worden door verschillende organisaties uitgegeven en onderhouden, terwijl ze vaak samenhangen en van elkaar afhankelijk zijn. Technisch gezien kennen de genoemde Nederlandse standaarden een "hiërarchie" zoals weergegeven in figuur 1. De bovenliggende standaarden zijn in principe kaderscheppend voor de onderliggende. In de praktijk is er meestal sprake van een wisselwerking: om nieuwe en/of bestaande standaarden beter op elkaar af te stemmen, zijn er soms afspraken nodig/gewenst op een hoger niveau ².

---

² In de figuur zijn ter illustratie ook enkele niet-semantische standaarden opgenomen, alsook enkele standaarden die niet in beheer zijn bij NEN of BIM Locket. Dit om duidelijk te maken dat de genoemde NEN-normen in beginsel kaderscheppend zijn voor een breder scala aan standaarden dan alleen de standaarden van BIM Locket.

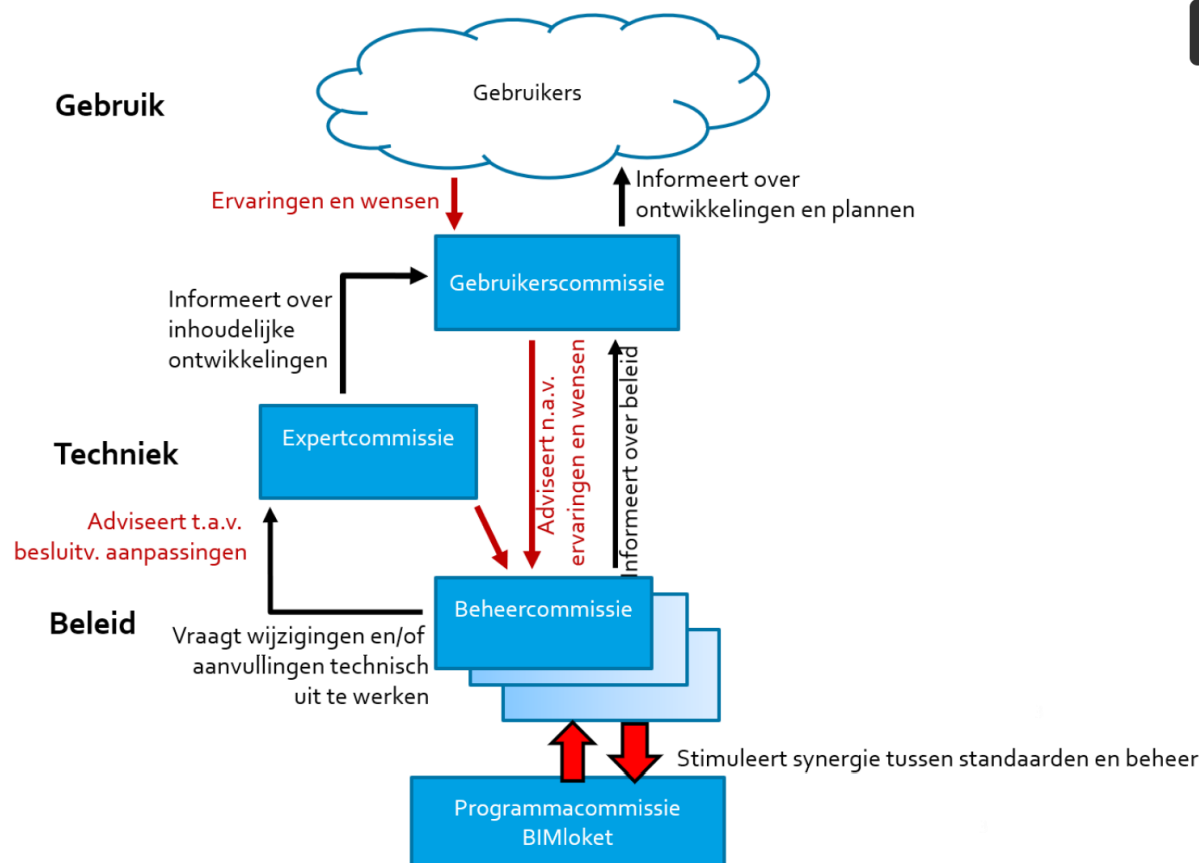
De genoemde internationale normen zijn in de figuur even buiten beschouwing gelaten, omdat ze noch door BIM Locket, noch door NEN worden beheerd.

Bijlage 2: Beheerstructuur van standaarden die bij BIM Loket in beheer zijn

Voor het beheer van de eigen standaarden heeft het BIM Loket een vaste beheerorganisatie ingericht (zie afbeelding hieronder). Mede met het oog op de gewenste transparantie, voert BIM Loket het beheer van de standaarden uit volgens de BOMOS richtlijnen.

Zie verder ook het beheerdokument voor open standaarden van het BIM Loket:

https://www.bimloket.nl/documents/Beheerdokument_open_BIM-standaarden_v1_8.pdf

Schematische weergave van de organisatie van het beheer van open standaarden, die onder volledig beheer van het BIM Loket vallen.

De Beheercommissie bestaat uit vertegenwoordigers van belangrijke stakeholders van de betreffende standaard en stelt het beleid voor de standaard vast. Belangrijke input voor het beleid zijn de ervaringen en wensen van gebruikers. Om die te verzamelen organiseert de Gebruikerscommissie periodiek gebruikersbijeenkomsten (gebruikers kunnen hun ervaringen en wensen ook via andere kanalen aan de Gebruikerscommissie kenbaar maken; de eenvoudigste weg is een mail te sturen aan info@bimloket.nl).

De Gebruikerscommissie adviseert de Beheercommissie omtrent gewenste wijzigingen en/of aanvullingen van de standaard. De Beheercommissie verzoekt de Expertcommissie om bepaalde wijzigingen en/of aanvullingen technisch uit te werken en mogelijke consequenties daarvan in beeld te brengen. De Expertcommissie adviseert t.a.v. aanpassingen, de Beheercommissie beslist.

De voorzitters van de verschillende Beheercommissie hebben zitting in de Programmacommissie van BIM Loket, samen met vertegenwoordigers van de 'partnerstandaarden' (standaarden die niet in beheer zijn van BIM Loket, maar waarmee wel afstemming plaatsvindt; voorbeelden zijn ETIM, SALES, IMGeo en IFC). De Programmacommissie is verantwoordelijk voor de afstemming van het beleid van de verschillende Beheercommissies en richt zich daarmee onder meer op het realiseren van synergie tussen de standaarden.

Alle notulen van vergaderingen van de Beheercommissies en de Programmacommissie worden gepubliceerd op de website van het BIM Loket.